SPORT- EN BEWEEGNOTA

2016-2019

(CONCEPT 12-10-15)

INHOUDSOPGAVE

1.	**Inleiding**	**3**
2.	**Stand van zaken**	**4**
	2.1. Sport en Bewegen	4
	2.2. Gezondheid	5
3.	**Trends en ontwikkelingen**	**6**
4.	**Sport- en beweegbeleid 2016-2019**	**8**
	4.1. Doelstelling	8
	4.2. Kader en uitgangspunten	8
5.	**Speerpunten**	**10**
	5.1. Speerpunt 1: Sport, bewegen en gezondheid	10
	5.2. Speerpunt 2: Sportvoorzieningen	15
	5.3. Speerpunt 3: Vitale sportverenigingen	17
6.	**Financiën**	**19**
Bijlage 1 Factsheet Sport, bewegen en leefstijl in Hellendoorn		22

1. INLEIDING

Aanleiding
Sporten en bewegen is voor veel mensen een populaire vorm van vrijetijdsbesteding en het is vooral leuk om te doen. Wekelijks zijn veel inwoners van de gemeente Hellendoorn direct of indirect betrokken bij sport- en beweegactiviteiten. Ze zijn actief door hard te lopen in het bos of baantjes te trekken in het zwembad. Anderen zijn lid van een sportvereniging en doen mee aan wedstrijden of evenementen. Naast actieve deelname aan deze activiteiten, leveren velen als vrijwilliger een actieve bijdrage of ze leven mee met (top)sporters langs de lijn of via de media.

De sport- en beweegsector is volop in beweging. Dit komt voort uit de kansen die sport en bewegen biedt. Zo wordt sport en bewegen steeds vaker ingezet voor het bereiken van maatschappelijke doelstellingen, zoals participatie, sociale cohesie en het verminderen van overlast. Sport en bewegen speelt ook een belangrijke rol bij preventie en het stimuleren van een gezonde leefstijl.

Om de positie van sport en bewegen op zich zelf (sport als doel) en binnen het veranderende maatschappelijke veld (sport als middel) te verstevigen is een herijking van de sportnota wenselijk. De bestuurscommissie voor de lichamelijke opvoeding en de sport (blos) wil met deze nota:

- Helder maken wat de gemeente Hellendoorn op het gebied van sport en bewegen doet en wil doen.
- Voor de toekomst een kapstok hebben voor haar handelen in uiteenlopende situaties rond sport en bewegen.
- Verbindingen met andere beleidsterreinen inzichtelijk maken en zorgen voor noodzakelijke onderlinge afstemming/bijdragen aan een integrale aanpak.

Aanpak en opzet nota
Om te komen tot een breed gedragen sportnota is deze in co-creatie tot stand gekomen. De blos, sportverenigingen en overige partijen waaronder zorgprofessionals, de welzijnsorganisatie en anders georganiseerde sport- en beweegaanbieders zijn in het proces bevraagd naar hun wensen en behoeften. Intern zijn diverse aanpalende beleidsterreinen betrokken, om (mogelijke) dwarsverbanden zichtbaar te maken en te komen tot een integrale sport- en beweegnota.

De sport- en beweegnota dient als leidraad voor het beleid van de komende vier jaar, bouwt voort op de dynamische sportnota ‘Sport in Beeld’ (2003) en is richtingbepalend voor de uitvoering van het beleid. Het geeft een reflectie op de huidige tijd en een doorkijk naar de ontwikkelingen die van invloed zijn op de sport in Hellendoorn. Jaarlijks wordt een werkplan opgesteld waarbij de doelstellingen/speerpunten worden geconcretiseerd in acties.

Leeswijzer
Deze nota start met een huidige stand van zaken op het gebied van sport en bewegen in de gemeente Hellendoorn (hoofdstuk 2), waarna in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de trends en ontwikkelingen die daarop van invloed zijn. In hoofdstuk 4 komen de doelstellingen en de bijbehorende kaders aan de orde. Vervolgens worden de speerpunten voor het sportbeleid weergegeven in hoofdstuk 5. Als laatste worden in hoofdstuk 6 de financiële kaders benoemd. In bijlage 1 is de factsheet ‘Sport, bewegen en leefstijl in Hellendoorn’ opgenomen.

2. STAND VAN ZAKEN

De gemeente Hellendoorn ligt in de provincie Overijssel op de grens van Salland en Twente. De gemeente telt zo'n 35.750 inwoners en 14.300 huishoudens, op een oppervlakte van ongeveer 139 km². Nijverdal is met circa 25.000 inwoners de grootste kern binnen de gemeente, met daarnaast de kernen Hellendoorn, Daarle, Daarlerveen, Haarle en Hulsen en enkele buurtschappen, bijvoorbeeld Marle. Het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug ligt voor het overgrote deel binnen de gemeente Hellendoorn. Het park is ongeveer 35 km² groot. Hellendoorn geniet landelijke bekendheid vanwege de aanwezigheid van het Avonturenpark Hellendoorn.

De gemeente Hellendoorn is een goede middenmoter op de ranglijst van Beste buurten & gemeenten van weekblad Elsevier. De gemeente doet het op het gebied van basisvoorzieningen en extra voorzieningen redelijk tot goed en op het gebied van groen en natuur, saamhorigheid en samenstelling van de bevolking haalt ze de maximale score en scoort ze ook goed ten opzichte van haar omliggende gemeenten.

Hellendoorn noemt zich een sportieve gemeente. Er wordt door veel inwoners regelmatig gesport en er is voor jong en oud een breed aanbod, van binnen- tot buitensporten en van individuele sporten tot teamsporten, voor handen. Het is de co-creatie van de sportaanbieders, de inwoners en de gemeente die samen zorgen voor een gemeente, die letterlijk in beweging is.

De gemeente Hellendoorn is een van de weinige gemeenten die nog een bestuurscommissie voor de lichamelijke opvoeding en sport (blos) kent. Deze neemt op sportgebied taken van het college van burgemeester en wethouders over. De blos heeft onder meer tot taak het tot stand brengen en beheren van sportvoorzieningen en sportsubsidies. Ook worden regelmatig het sportbeleid en de uitgangspunten getoetst. Deze toetsing was de aanleiding tot actualisering van de sportnota.

2.1 Sport en Bewegen

Om een actueel beeld te kunnen geven van de sport- en beweegdeelname in de gemeente Hellendoorn is gebruik gemaakt van de monitoren van Sportservice Overijssel. Sportservice Overijssel voert tweejaarlijks een onderzoek uit onder volwassenen tussen 18 en 76 jaar (Fit en Gezond in Overijssel) en 4- tot en met 17-jarigen (Jeugdsportmonitor). Zie bijlage 1 voor de factsheet 'Sport, bewegen en leefstijl in Hellendoorn' met een samenvatting van de belangrijkste resultaten van beide onderzoeken voor de gemeente Hellendoorn.

Sport- en beweegdeelname

De sportparticipatie in de gemeente Hellendoorn is hoog. Maar liefst 85% van de 4- tot en met 17-jarigen[1] en 65% van de 18- tot en met 75-jarigen[2] in Hellendoorn is regelmatig sportief actief (Overijssel: 82% en 64%). Ook het lidmaatschap van een sportvereniging ligt in Hellendoorn hoger dan het Overijsselse gemiddelde: respectievelijk 80% (4-17 jaar) en 42% (18-75 jaar) ten opzichte van 74% en 39%. In Hellendoorn wordt ook veel ongeorganiseerd gesport; de meest beoefende sporten zijn hardlopen, fietsen, fitness en wandelen.

De gemeente Hellendoorn streeft naar een sportdeelname van 75% voor alle bevolkingsgroepen (collegeprogramma Samen aan zet 2014-2018). Als de percentages worden afgezet tegen deze ambitie dan ligt er nog een uitdaging voor specifieke doelgroepen op het gebied van sport en bewegen, zoals mensen met een beperking en/of een chronische aandoening en mensen met een laag sociaal economische status.

[1] Jeugdsportmonitor (2014). Een onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl onder 4- tot en met 17-jarigen in Overijssel. Zwolle: Sportservice Overijssel.

[2] Fit en Gezond in Overijssel (2014). Een onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl onder 18- tot en met 75-jarigen in Overijssel. Zwolle: Sportservice Overijssel.

Naast sporten is bewegen belangrijk om fit en gezond te blijven. Slechts 14% van de jeugd en 36% van de 18-plussers in Hellendoorn beweegt dagelijks voldoende (volgens de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen[3]). In Overijssel is dit beeld ongeveer hetzelfde (respectievelijk 11% en 39%). Gezondheid, fitheid en plezier zijn de belangrijkste redenen om te sporten en bewegen.

Sport- en beweegaanbieders
Er is in de gemeente een grote verscheidenheid aan sportverenigingen, anders georganiseerde clubs, niet gebonden groepen en individuele sporters, zowel bij de binnen- als de buitensport. Hellendoorn telt 65 (geregistreerde) sportverenigingen en wat gemeentelijke accommodaties betreft zijn er negen binnensportaccommodaties, één zwembadlocatie (binnen- en buitenbad) en tien buitensportaccommodaties. Verspreid over de gemeente zijn er diverse speelvoorzieningen, speelveldjes, trapveldjes, fiets- en wandelpaden en schoolpleinen. Daarnaast zijn er veel niet-gemeentelijke sportvoorzieningen, o.a. drie tennisparken, maneges, een atletiekbaan, een fietscrossbaan, een motorcrossbaan, schietbanen en meerdere fitnesscentra.

Uit de Verenigingsmonitor 2013[4] blijkt dat de sportverenigingen in Hellendoorn over het algemeen positief zijn over de toekomst. De meerderheid van de sportverenigingen werkt samen met één of meer lokale organisaties en meer dan de helft van de sportverenigingen wil de maatschappelijke rol (meer) versterken. Volgens de Vitaliteitsindex[5] kan 77% van de sportverenigingen in Hellendoorn bestempeld worden als (voldoende) vitaal en vervult 46% actief een bredere maatschappelijke rol. Financiën, kader en aanbod zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de sportverenigingen.

2.2 Gezondheid

In de Gezondheidsatlas van de GGD Twente zijn cijfers te vinden over gezondheid en welzijn van de Hellendoornse inwoners. Cijfers over leefstijl zijn zowel in de Gezondheidsatlas, als in de monitoren van Sportservice Overijssel te vinden.

Gezondheid
Gezondheid is op verschillende manieren te meten. Vaak wordt gekeken naar het voorkomen van ziekten en aandoeningen, de levensverwachting, sterfte en doodsoorzaken, maar daarnaast wordt ook de ervaren gezondheid als maat voor gezondheid gezien. Op de meeste maten scoort Hellendoorn vergelijkbaar met Twente en Nederland[6]:

- De gemiddelde levensverwachting bij geboorte in Hellendoorn is 80 jaar en hiermee vergelijkbaar met Twente en Nederland.
- Hoge bloeddruk, gewrichtsslijtage aan heupen en knieën en mobiliteitsbeperkingen zijn de meest voorkomende aandoeningen en beperkingen.
- Door de sterke vergrijzing in Hellendoorn is de verwachting dat mobiliteitsbeperkingen en chronische aandoeningen, zoals hoge bloeddruk en diabetes mellitus, sterk zullen toenemen in de toekomst.
- Net als in Twente ervaren ongeveer acht op de tien inwoners van Hellendoorn hun lichamelijke gezondheid als (heel) goed. Ouderen (65+) ervaren hun gezondheid vaker als matig tot slecht.
- In Twente is gemiddeld 34% van de volwassenen (19 tot 65 jaar) en 41% van de ouderen (65 jaar en ouder) matig tot (zeer) ernstig eenzaam. In Hellendoorn liggen deze percentages op 25% en 44%.

[3] Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (< 18 jaar): Dagelijks één uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid. NNGB (18+): Minstens een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op minimaal 5 dagen per week.
[4] Verenigingsmonitor (2013). Een onderzoek naar de stand van zaken van het functioneren van sportverenigingen in Overijssel. Zwolle: Sportservice Overijssel.
[5] Vitaliteit wordt beschouwd als de organisatiekracht van de vereniging. De vitaliteitsindex bestaat uit 7 criteria: leden, organisatie, beleid, accommodatie, kader, financiën en aanbod. Naast de vitaliteit wordt de mate van maatschappelijke betrokkenheid ook gemeten.
[6] Twentse Gezondheids Verkenning Hellendoorn (2013). Enschede: GGD Twente.

Leefstijl
Ondanks dat er relatief veel wordt gesport in Hellendoorn, is er op leefstijlgebied nog wel wat te winnen. Net als in Nederland, wordt ook in Hellendoorn te weinig groente en fruit gegeten door jongeren en volwassenen. Het percentage rokers neemt wel af, maar toch rookt nog 10% van de jongeren en 20% van de 18-plussers.

Overgewicht (incl. ernstig overgewicht) komt bij 10% van de jongeren en bij 48% van de volwassenen voor in Hellendoorn. Inactiviteit en veel zittend gedrag zijn risicofactoren voor overgewicht. Uit de Jeugdsportmonitor blijkt dat veel zittend gedrag (meer dan twee uur per dag computeren en/of televisie kijken) wordt vertoond door 40% van de jongeren (4 t/m 17 jaar).

3. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Sport en bewegen staat in verbinding met diverse andere beleidsterreinen en – ontwikkelingen. In dit hoofdstuk wordt kort aandacht besteed aan enkele lokale en algemene trends en ontwikkelingen, die (ook) van invloed zijn op sport en bewegen.

De bevolking verandert
De Hellendoornse bevolking verandert: wat betreft aantal van groei naar lichte krimp en wat betreft leeftijd van jong naar oud. Verwachtingen voor de gemeente Hellendoorn[7]:
- Daling aantal jongeren (0 t/m 19 jaar) met bijna 10% in 2040 ten opzichte van 2014.
- Daling van de middengroep (20 t/m 64 jaar) met ruim 17% verwacht.
- Stijging van 47% van het aantal ouderen (65+) in 2040 ten opzichte van 2014.

De sport verandert
Het accent verschuift steeds meer van *sport als doel* naar *sport als middel:*
- Inzet sport en bewegen ten behoeve van gezondheidsbevordering, participatie, sociale cohesie, leefbaarheid, inburgering, citymarketing, economie, etc.
- Steeds meer samenwerking tussen sport(verenigingen), onderwijs, kinderopvang, welzijnsinstellingen, de zorg en het bedrijfsleven.

De sporter verandert
- Ongeorganiseerd sporten is steeds meer in opkomst (o.a. hardlopen, wandelen, nordic-walking, wielrennen, fitness).
- De sportconsument bepaalt zelf waar en wanneer een sportieve activiteit wordt ondernomen.
- Kwaliteit, flexibiliteit en vrijblijvendheid zijn van groot belang en men is bereid hier (extra) voor te betalen.

De sportvereniging verandert
- Als gevolg van demografische ontwikkelingen, de veranderende dynamiek van de sport en de kritische sportconsument hebben sportverenigingen steeds meer te maken met teruglopende ledenaantallen, vrijwilligerstekorten en afnemende betrokkenheid van leden.
- Steeds meer sportverenigingen worden maatschappelijk actief/actiever. Een sportvereniging die extern gericht is, een vernieuwend aanbod heeft, samenwerkt met maatschappelijke partners (bijv. onderwijs, zorg) en een professionele organisatie kent, heeft de toekomst.

[7] Primos prognose (2014). Delft: ABF Research.

De ruimte voor sport verandert

- Voorzieningen worden steeds vaker fysiek gebundeld in multifunctionele accommodaties, zoals in Het Ravijn – zwem sport zorg -, Kulturhus Kruidenwijk, Kulturhus 't Trefpunt en 'n Kadiek.
- (Bestaande) sportaccommodaties worden steeds vaker multifunctioneel gebruikt. Binnen een sportieve omgeving is bijvoorbeeld ook plaats voor kinderopvang, dagbesteding, etc. Zoals bijvoorbeeld het jongerencentrum Place 2 Be, dat gevestigd is op sportpark Gagelman.
- Gebruik van openbare ruimte (ATB routes, beweegtuinen, Cruijff Courts). De centrale ligging van de gemeente, direct aan de Sallandse Heuvelrug, nodigt veel mensen (zowel inwoners als toeristen) uit om te wandelen, te fietsen en te mountainbiken. Daarnaast wordt de buitenruimte veelvuldig gebruikt voor grote sportieve evenementen als de Hellendoorn rally, de Diepe Hel Holterbergloop en de Strongmanrun, met grote aantallen deelnemers. Ook is de buitenruimte regelmatig het toneel voor nationale evenementen (bv. NK veldrijden 2016).

De rol van topsport verandert

- De breedtesport vormt de basis voor topsport. Hoe breder de basis hoe groter de kans dat daaruit, door talentherkenning en talentontwikkeling, topsporters voortkomen. Omgekeerd heeft topsport een positieve uitstraling richting breedtesport (ambassadeursfunctie). Topsportevenementen met een hoge publiciteitswaarde hebben een spin-off effect naar de breedtesport en een economisch effect. Steeds meer gemeenten met topsport(ers) binnen hun grenzen maken hier bewust gebruik van.

De rol van de lokale overheid verandert

- Het realiseren van een participatiesamenleving[8] wordt voor de toekomst van Nederland van groot belang geacht. De daarbij behorende decentralisaties[9] leggen een grotere verantwoordelijkheid bij gemeenten neer. De gemeente Hellendoorn ziet daarbij een belangrijke rol weggelegd voor vrijwilligersorganisaties en verenigingen als dragers van de sociale samenleving.
- Bezuinigingen, kerntakendiscussies, herindelingen etc. zorgen ervoor dat de lokale overheid keuzes moet maken over de inzet op sport. De gemeente gaat van traditionele uitvoerder naar meer faciliteren/regisseren.
- Regionale samenwerking, integrale samenwerking en het overdragen van de regie en uitvoering aan het maatschappelijk middenveld komt steeds vaker voor.

[8] De participatiesamenleving is een samenleving waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving, waarbij de overheid geen of slechts een faciliterende rol speelt.

[9] Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Een deel van deze taken hadden de gemeenten al, een deel nemen zij over van de Rijksoverheid. Dit heet ook wel decentralisatie.

4. SPORT- EN BEWEEGBELEID 2016-2019

4.1. Doelstelling

Sport is bij uitstek geschikt om een waardevolle bijdrage aan een vitale samenleving te leveren. De ontwikkelingen in de sport kunnen niet los gezien worden van de ontwikkelingen in de samenleving. Daarom is het van belang deze ontwikkelingen te volgen en daar (sportief) goed op in te spelen. Het sportbeleid in de gemeente Hellendoorn kent daarom een dynamisch karakter.
Om de dynamiek en de brede maatschappelijke waarde van sport aan te geven, is bewust gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij landelijke en de gemeentelijke ontwikkelingen. De blos stelt zich de komende jaren het volgende ten doel (hoofddoelstelling):

> *'De gemeente Hellendoorn maakt het mogelijk en bevordert dat elke inwoner, uit oogpunt van gezondheid, vorming en ontplooiing en op een verantwoorde wijze, aan enige vorm van sportbeoefening doet.'*

Om bovenstaande doelstelling te realiseren zijn een drietal subdoelstellingen geformuleerd:

1. Stimuleren, continueren en optimaliseren van de sport- en beweegmogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente Hellendoorn.

2. Voorzien in een kwalitatief goede basisinfrastructuur van sport- en beweegaccommodaties en voorzieningen om het sporten en bewegen voor alle inwoners van Hellendoorn zo goed mogelijk te faciliteren.

3. Ondersteunen van de sportverenigingen bij organisatorische en bestuurlijke vraagstukken en stimuleren van maatschappelijke betrokkenheid.

4.2 Kader en uitgangspunten

De drie subdoelstellingen worden in hoofdstuk 5 middels drie speerpunten geconcretiseerd. Bij de uitwerking van de subdoelstellingen/speerpunten zijn de volgende kaders en uitgangspunten gehanteerd.

Sport en bewegen
Allemaal meedoen wordt belangrijk geacht voor een vitale samenleving. Sport heeft het in zich om burgers uit alle lagen van de bevolking letterlijk en figuurlijk in beweging te krijgen en te houden. Bij steeds meer mensen neemt gezond leven, en daarmee sport en bewegen, een prominente plaats in hun leven in. In deze nota gaat het dan ook om meer dan sport alleen. Bewegen is een breder begrip waarmee ook de ongeorganiseerde sport, spelen in de woonomgeving, fietsen en wandelen wordt bedoeld.

Veranderende rol van de gemeente
De omslag van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving is in volle gang. De gemeente gaat van traditionele uitvoerder naar meer faciliteren/regisseren. In het coalitieakkoord van de gemeente Hellendoorn staat dat we in een tijd leven waarin het niet meer de overheid is, die op velerlei gebied als vanzelfsprekend voorzieningen realiseert en ondersteuning biedt. Meer en meer is de samenleving zelf aan zet. De gemeente wil en moet ruimte maken voor mensen, buurten, organisaties en bedrijven die maatschappelijk actief zijn. De gemeente zal meer een regierol krijgen, waarbij zij verantwoordelijk blijft voor het beleid, maar steeds meer taken uitbesteedt aan partijen/organisaties binnen de lokale samenleving. Het is belangrijk om de kwaliteit te bewaken.

Aspecten van de veranderende rol zijn regisseren, stimuleren en faciliteren. Hoofdzakelijk wil de gemeente regisseren en stimuleren en faciliteren daar waar nodig:

- Regisseren kan worden gezien als het samenbrengen van partijen. De gemeente wil het voortouw nemen in het anticiperen op ontwikkelingen, deze faciliteren via beleid(skader), sturing geven aan deze ontwikkelingen en het bijeenbrengen van partijen.
- Stimuleren bevat het aansporen van alle inwoners om te sporten en te bewegen. Ook wil de gemeente sportverenigingen aanzetten om maatschappelijk betrokken sportverenigingen te zijn, door het bieden van verenigingsondersteuning.
- Faciliteren kan op verschillende manieren. Door het in stand houden van basisvoorzieningen, het bouwen van nieuwe sportvoorzieningen (op basis van noodzaak en behoefte), maar ook op meer indirecte wijze door kennis en capaciteit beschikbaar te stellen. Ook kan via regelgeving worden gefaciliteerd. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het aanpassen van bestemmingsplannen om verhuur van sportaccommodaties of (sport) buitenschoolse opvang op sportaccommodaties mogelijk te maken.

De meerwaarde van sport voor de samenleving staat niet ter discussie en wordt door de gemeente Hellendoorn onderkend en omarmd. Bij het opstellen van de nota zijn er geen mogelijkheden voor (extra) financiële impulsen. Per begrotingsjaar wordt opnieuw naar de mogelijkheden gekeken.

De gemeente hanteert een aantal kerntaken, die ze als noodzakelijk beschouwt. Sociale en culturele voorzieningen en sport worden gezien als noodzakelijke bindingsfactoren in de samenleving en deze blijft de gemeente van harte ondersteunen.
Bron: Strategische visie gemeente Hellendoorn 'Samen werken aan een kloppend hart'.

Integrale samenwerking
Daar waar mogelijk worden bij de uitvoering van de sport- en beweegnota verbindingen aangegaan met andere gemeentelijke beleidsterreinen (vitale coalities). De inhoud van de nota is in samenspraak met de diverse aanpalende beleidsafdelingen opgesteld: Maatschappelijke ontwikkeling (o.a. Gezondheid, Jeugd, Onderwijs, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)) en Werk en Zorg (Participatie, Wmo, Jeugdhulp), Ruimte en groen (Ruimtelijke Ontwikkeling, Recreatie en Toerisme, Groen, Speelvoorzieningen) en GGD Twente.

Eén van de beleidsterreinen waar een duidelijk dwarsverband met sport en bewegen zichtbaar wordt gemaakt is gezondheid. Zo wordt in de nota gezondheidsbeleid '*Vitale coalities, betere gezondheid, meer participatie 2013-2016*' het belang van sport en bewegen onderschreven. Inwoners die zich goed en gezond voelen, kunnen leren, werken en voor elkaar zorgen. Gezonde mensen doen mee aan de samenleving. Sport en bewegen is een belangrijk element bij het stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl. Met alle bovengenoemde beleidsafdelingen zijn of kunnen vergelijkbare dwarsverbanden worden gemaakt. Deze dwarsverbanden worden weergegeven bij de uitwerking van de speerpunten (zie hoofdstuk 5.1. t/m 5.3.).

Onderzoek en evaluatie
Voor het monitoren en evalueren van het sportbeleid en de jaarlijkse werkplannen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande onderzoeken van Sportservice Overijssel en de GGD Twente.

Aansluiting bij landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen
In Nederland houden zowel overheden (rijk, provincies en gemeenten) als sportorganisaties (NOC*NSF, sportkoepels, sportbonden en provinciale sportservice organisaties) ieder vanuit zijn/haar eigen rol en verantwoordelijkheid, zich bezig met de verschillende opbrengsten van sport en bewegen.

De gemeente Hellendoorn neemt waar mogelijk deel aan landelijk en provinciaal geïnitieerde regelingen en participeert in waardevolle sportprojecten en beweeginterventies.

- Landelijk: o.a. Buurtsportcoaches[10] (combinatiefuncties) (zie bijlage 2) en Sportimpuls van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Veilig sportklimaat NOC*NSF, etc.
- Provinciaal: Wmo projecten van de provincie Overijssel, diverse interventies Sportservice Overijssel, activiteiten sportbonden, etc.

Daarnaast wordt er deelgenomen aan kennisnetwerken van o.a. de Vereniging Sport en Gemeenten en Sportservice Overijssel. Op regionaal niveau wordt samengewerkt met o.a. WT4 gemeenten[11], bestuurlijk- en sportoverleg regio Twente en Zwembadmanagers Oost Nederland.

5. SPEERPUNTEN

Om de genoemde doelstellingen te realiseren, wordt het sportbeleid vormgegeven aan de hand van drie speerpunten, te weten:

1. Sport, bewegen en gezondheid
2. Sportvoorzieningen
3. Vitale sportverenigingen

De speerpunten worden geconcretiseerd in aandachtsgebieden, waarvoor afzonderlijke ambities zijn geformuleerd. Bij het opstellen hiervan is gekeken naar:

- de landelijke trends
- lokale demografische, sport-, beweeg- en gezondheidsgegevens
- huidige projecten en beleidsprogramma's (zoals het collegeprogramma en de strategische visie 'Samen werken aan een kloppend hart')
- de input die is gegeven tijdens de diverse interne en externe brainstormbijeenkomsten

Per speerpunt worden de (potentiële) samenwerkingspartners weergegeven.

De speerpunten, aandachtsgebieden en ambities zijn leidend voor het jaarlijks op te stellen werkplan. In onderstaande paragrafen worden voorbeelden gegeven van mogelijke activiteiten, die opgenomen kunnen worden in het werkplan. De opsomming is een klein gedeelte van alle initiatieven, die de gemeente Hellendoorn momenteel al onderneemt. Binnen de werkplannen is ruimte voor zowel bestaande als nieuwe initiatieven.

5.1 Speerpunt 1: Sport, bewegen en gezondheid

Het beoefenen van sport en bewegen, zowel individueel als in teamverband, draagt bij aan de ontwikkeling van psychisch en sociaal welbevinden, weerbaarheid, cognitieve ontwikkeling en sociale vaardigheden. Daarnaast heeft het stimuleren van sport en bewegen ook een enorme gezondheidswaarde, zorgt het voor sociale samenhang en draagt het bij aan overige beleidsdoeleinden (zoals re-integratie, betere schoolprestaties en het tegengaan van overlast).

Actieve sportbeoefening bevordert niet alleen de lichamelijke gezondheid, maar zorgt ook voor sociale samenhang. Mede daarom is de bundeling van sport en gezondheid van groot belang. Lichamelijke activiteit, voor zoveel mogelijk mensen, ook op hoge leeftijd en voor hen die met beperkingen te kampen hebben, blijft de gemeente stimuleren en ondersteunen. De gemeente blijft ook innovatieve ontwikkelingen in de combinatie van sport en zorg initiëren en stimuleren.

Bron: Strategische visie gemeente Hellendoorn 'Samen werken aan een kloppend hart'.

[10] Een buurtsportcoach is een combinatiefunctionaris met als specifieke opdracht het organiseren van een sport- en beweegaanbod in de buurt en het maken van een verbinding tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, jeugdzorg en kinderopvang en onderwijs. Er is altijd sprake van een combinatie met sport en bewegen.

[11] WT4 gemeenten: samenwerkingsverband tussen de gemeenten Rijssen-Holten, Twenterand, Wierden en Hellendoorn.

De positieve en preventieve waarde van een actieve leefstijl door middel van sport en bewegen is een belangrijke reden voor het voeren van een actief beleid.

Investeren in sport en bewegen is een investering in de toekomst. De gemeente Hellendoorn vindt het daarom van groot belang dat zoveel mogelijk mensen sporten en bewegen. De sportparticipatie in de gemeente is hoog, maar er ligt nog een uitdaging voor specifieke doelgroepen (zie hoofdstuk 2.1 en bijlage 1). Naast behoud van het goede, wordt daarom extra ingezet op specifieke doelgroepen. Het sport- en beweegaanbod is in eerste instantie een taak van de sport- en beweegaanbieders. Maar, wanneer het aanbod niet sluitend is, of bepaalde doelgroepen onvoldoende worden bereikt, dan is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid om hier acties op te ondernemen, waarbij de gemeente het voortouw wil nemen.

Subdoelstelling 1. ***Stimuleren, continueren en optimaliseren van de sport- en beweegmogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente Hellendoorn***

De gemeente kiest ervoor om ten aanzien van sportstimulering in te zetten op de volgende aandachtsgebieden:

1. Sport en bewegen voor jeugd (4 t/m 18 jaar)
Kinderen vinden het leuk om te spelen en om te sporten. 85% van de Hellendoornse jeugd is regelmatig sportief actief. Toch is het zo dat kinderen en jongeren steeds meer tijd zittend besteden, dat bijna 1 op de 10 kinderen overgewicht heeft en dat er minder bewogen wordt dan goed voor ze is (slechts 11% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen).

De gemeente Hellendoorn vindt het van belang om actief in te (blijven) zetten op het stimuleren van kinderen om in beweging te komen en/of te blijven. Als jeugd vroegtijdig in aanraking komt of wordt gebracht met sport dan zijn de positieve effecten daarvan in de meeste gevallen ook op latere leeftijd terug te vinden. Sport kan heel duidelijk een positieve rol vervullen bij het aanleren van een actieve en gezonde leefstijl en het leren van waarden en normen. Sport- en beweegactiviteiten die hieraan positief bijdragen en waaraan voldoende jeugd deelneemt, worden voortgezet en waar mogelijk verbreed. Indien van toepassing en meerwaarde is extra aandacht voor (sub)groepen mogelijk. Te denken valt aan jongeren (12+) en/of jeugd en jongeren met overgewicht.

Ambitie:
Stimuleren dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren het plezier in sport en bewegen ontdekken, waardoor een stevige basis wordt gelegd voor een leven lang sport en bewegen.

Uitvoering:
De gemeente zet actief in op sport- en beweegstimulering voor kinderen en jongeren middels diverse projecten en regelingen. Hierbij wordt samenwerking met partijen op het gebied van sport, onderwijs, jeugd, zorg en kinderopvang nagestreefd, zodat een gevarieerd en breed toegankelijk sport- en beweegaanbod beschikbaar is/komt. Enkele voorbeelden op welke wijze de gemeente actief inzet op sport- en beweegstimulering van kinderen zijn:

- Combinatiefunctionarissen
  Diverse combinatiefunctionarissen richten zich op sport en bewegen voor de doelgroep jeugd.
- Bewegen Samen Regelen
  De verantwoordelijkheid voor het bewegingsonderwijs ligt bij het onderwijs. In overleg met het onderwijs is de methode Bewegen Samen Regelen geïntroduceerd. Dit is een onderwijsmethode voor het bewegingsonderwijs op basisscholen, om op eenvoudige wijze leerlingen in kleine groepen gymles te geven. De gemeente heeft alle leerkrachten geschoold. Er zijn leskaarten voor de leerlingen en tipkaarten voor de leerkrachten.

Daarnaast is de sportinventaris in de binnensportaccommodaties zo goed mogelijk afgestemd op de methode. Reden introductie methode: kwaliteitsimpuls bewegingsonderwijs, doordat er weinig vakleerkrachten zijn.

- Kennismaken met sporten
  Ieder schooljaar kunnen alle basisschoolleerlingen deelnemen aan Kennismaken met sport (70 cursussen in 30 takken van sport). De gemeente organiseert in samenwerking met basisscholen en sportverenigingen deze cursussen. De verenigingen verzorgen de activiteiten. Naast sportieve activiteiten worden ook culturele activiteiten aangeboden.
- Jeugdsportfonds
  De gemeente is aangesloten bij het Jeugdsportfonds (4-18 jaar). Dit fonds creëert sportkansen voor kinderen die leven in gezinnen waar de financiële middelen ontbreken om lid te worden van een sportvereniging. De bijdrage is bedoeld voor contributie en sportmateriaal-/kleding (maximale bijdrage is € 225,- per jaar).
- Swim2Play
  Het gaat om een vernieuwde vorm van bewegingsonderwijs in het water voor alle kinderen van de basisscholen die zich richt op bewegen en overleven in water. Met ingang van schooljaar 2015-2016 is een pilot gestart met 6 basisscholen. Uitgangspunt is dat uiteindelijk alle scholen deelnemen in het schooljaar 2016-2017.

2. Sport en bewegen voor senioren

Het aantal senioren (65+) in de gemeente Hellendoorn neemt toe. Het percentage 65-plussers stijgt van 18% in 2012 naar 30% in 2040[12]. In vergelijking met Twente en Nederland is de vergrijzing in Hellendoorn groter.

In Hellendoorn sporten senioren significant minder dan andere leeftijdsgroepen. De gemeente wil dat zoveel mogelijk senioren (65+) sportief actief worden/blijven. Dit vanuit de overtuiging dat bewegen en sporten niet alleen leuk is, maar ook een bijdrage levert aan maatschappelijke doelen zoals leefbaarheid, gezondheid en burgerparticipatie. Daarnaast heeft bewegen en sporten ook een positieve invloed op de zelfredzaamheid en de kwaliteit van leven.

Ambitie:
Stimuleren van sport en bewegen van ouderen, zodat ze langer zelfstandig kunnen (blijven) participeren in de samenleving.

Uitvoering:
De gemeente is vanuit een regierol direct en/of indirect betrokken bij diverse projecten om ouderen in beweging te brengen en/of te houden. Voorbeelden hiervan zijn:

- Wmo project Beweegimpuls kwetsbare senioren
  Het project heeft als doel om een gezonde en actieve leefstijl van kwetsbare senioren te bevorderen, zodat ze langer kunnen (blijven) participeren in de samenleving. In de gemeente Hellendoorn voert Stichting De Welle namens de gemeente het project uit.
- Seniorensportgroepen
  Er zijn diverse sport- en beweeggroepen voor senioren in de gemeente Hellendoorn. Een groot deel wordt door sportverenigingen en Stichting De Welle verzorgd, maar ook de gemeente zelf biedt sport- en beweegactiviteiten aan in Het Ravijn – zwem sport zorg -.

[12] Twentse Gezondheidsverkenning - Gezondheid op de rails (2014). Enschede: GGD Twente.

3. Sport en bewegen voor kwetsbare groepen

Sport en bewegen is niet voor alle inwoners van de gemeente Hellendoorn vanzelfsprekend. Kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag sociaal economische status en mensen met een beperking en/of een chronische aandoening zijn ondervertegenwoordigd in de sport (zie hoofdstuk 2). De gemeente wil dat ook deze inwoners zoveel mogelijk sportief actief worden. Dit vanuit de overtuiging dat bewegen en sporten niet alleen leuk is, maar ook een bijdrage levert aan maatschappelijke doelen zoals leefbaarheid, gezondheid en burgerparticipatie. Daarnaast heeft bewegen en sporten ook een positieve invloed op de zelfredzaamheid en de kwaliteit van leven.

Ambitie:
Stimuleren van sport en bewegen van kwetsbare inwoners, waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de gezondheid en zelfredzaamheid.
Uitvoering:
Bij Sportstimulering van kwetsbare doelgroepen wordt sport veelal als middel ingezet om (andere) achterstanden tegen te gaan. Twee voorbeelden op welke wijze de gemeente actief inzet op sport- en beweegstimulering van doelgroepen zijn:

- Sporten 't werkt
  Het project Sporten 't Werkt heeft als doel om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt weer letterlijk en figuurlijk in beweging te krijgen, waardoor de lichamelijke en mentale conditie verbeteren. In groepsverband doen ze wekelijks onder begeleiding aan verschillende takken van sport.
- Zwemmen voor vluchtelingen
  In september 2015 is met medewerking van Vluchtelingenwerk een groep vluchtelingen van start gegaan met zwemles in Het Ravijn.

Naast het Jeugdsportfonds heeft de gemeente Hellendoorn in het kader van Minimaregelingen een declaratiefonds, waar een bijdrage aangevraagd kan worden voor activiteiten op het gebied van sport, cultuur en algemene vorming en het onderhouden van sociale contacten. Kosten waarvoor een bijdrage mogelijk is onder andere lidmaatschap en contributie van een sportvereniging.

4. Sport en bewegen anders of niet-georganiseerd

65% van de volwassenen doet aan sport en bewegen in Hellendoorn. 42% van de volwassenen is lid van een sportvereniging. Dit betekent dat veel mensen buiten verenigingsverband sporten. Niet iedere sporter wil lid zijn van een vereniging met de verplichtingen die daarbij horen. Veel sporters gaan op eigen initiatief hardlopen, fietsen, skaten, wandelen of fitnessen. Anderen sporten 'anders georganiseerd'. Ze volgen bijvoorbeeld een clinic van een aantal weken om te trainen voor een loopevenement, zijn aangesloten bij een buurtloopgroep of fietsgroep, of voetballen op een veldje in de buurt op een afgesproken moment. Dit is een landelijke trend. Sportverenigingen proberen een deel van de groep 'anders georganiseerde' sporters aan zich te binden door op hen toegespitste vormen van sport aan te bieden.
Ambitie:
Vraaggestuurd faciliteren van voorwaarden om anders of niet-georganiseerd te kunnen sporten en bewegen.

Uitvoering:
De inzet van de gemeente richt zich niet op de individuele sporter, maar op het mede mogelijk maken van de randvoorwaarden om anders of niet georganiseerd te kunnen sporten en bewegen.
Enkele voorbeelden op welke wijze de gemeente een bijdrage levert aan de anders of niet georganiseerde sporter:

- Sportevenementen
  De gemeente Hellendoorn organiseert of biedt ondersteuning aan verschillende sportevenementen (bijv. verlenen vergunning, PR etc.). Sportevenementen kunnen naast het op

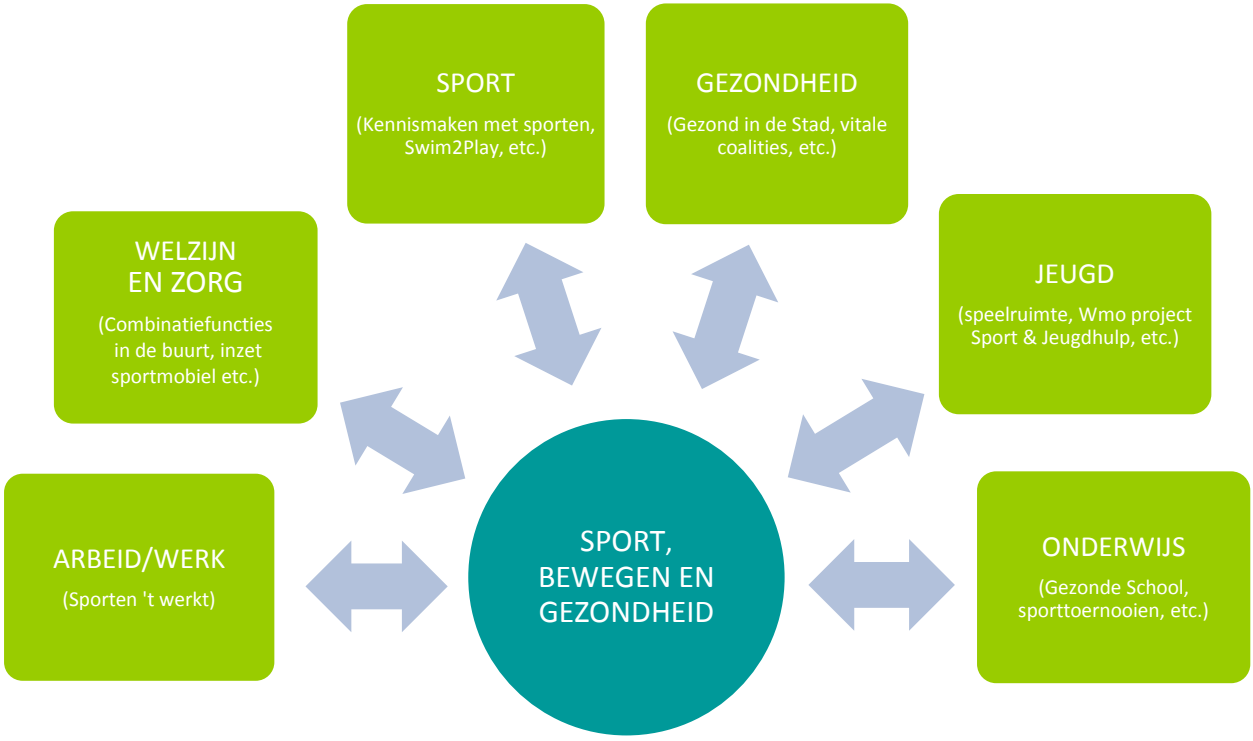
de kaart zetten van de gemeente ook bijdragen aan het vergroten van het enthousiasme voor (een tak van) sport. Goede voorbeelden in de afgelopen jaren zijn onder andere de Profronde van Nederland, gemeentelijke huldigingen van kampioenen, de jaarlijkse sportverkiezing, waterpolowedstrijden op Europees niveau, de Strongmanrun en de city-lopen van de ASV Atletics.

- Ruimtelijke ordening
  Om anders of niet georganiseerd te kunnen sporten en bewegen is de beschikbaarheid en speelwaarde van ruimtelijke voorzieningen zoals paden, routes, (speel)veldjes en groen in de woonomgeving belangrijk. Daarom zal de gemeente bij de ruimtelijke planning zorgen dat de omgeving zoveel mogelijk uitnodigt tot spel, sport, bewegen en ontmoeten. Onderdeel hiervan is het bestaan van veilige, aantrekkelijke en directe fietsverbindingen voor de dagelijkse routes naar school en werk.

VITALE COALITIES

Binnen het speerpunt Sport, bewegen en gezondheid wordt sport en bewegen (ook) ingezet als middel om achterstanden op velerlei gebieden tegen te gaan. Voor een optimaal resultaat is samenwerking noodzakelijk. Samenwerking met andere beleidsterreinen en samenwerking met andere lokale partijen. De matrix geeft een weergave van een aantal mogelijke interne en externe samenwerkingsverbanden ten behoeve van dit speerpunt, waarvan een aantal al in de nota zijn benoemd en omschreven (overige zie voetnoot[13]). De matrix is dynamisch en kan worden aangepast en/of aangevuld.

Na jaren van individualisering is het zaak om te zorgen voor zoveel mogelijk onderlinge verbinding. De gemeente Hellendoorn wil dat bereiken door welzijnsfuncties meer met elkaar te verbinden, door de combinatie van sport en zorg verder uit te bouwen en door cultuur te blijven ondersteunen. Sociale cohesie is van oudsher een kernkwaliteit, die de gemeente koestert.
Bron: Strategische visie gemeente Hellendoorn 'Samen werken aan een kloppend hart'.

[13] Toelichting voorbeelden matrix: Gezond in de Stad: landelijke stimuleringsregeling om gezondheidsachterstanden binnen de gemeente te verminderen/Gezonde School: landelijk stimuleringsprogramma om scholen te ondersteunen, die structureel aan gezondheid willen werken/ Sportmobiel: aanhanger met sport- en spelmaterialen van St. De Welle, die ingezet kan worden in de wijken/Wmo project Sport & Jeugdhulp: provinciaal project, met als doel om de sectoren sport en jeugdhulp te verbinden.

5.2. Speerpunt 2: Sportvoorzieningen

De gemeente wil zorgdragen voor een op de kernen in de gemeente Hellendoorn afgestemd pakket basisvoorzieningen die voldoen aan de criteria: goed toegerust, goed onderhouden en goed bereikbaar. Deze toegankelijke basisvoorzieningen houden rekening met de veranderende bevolkingssamenstelling en dagen uit om te (spatie teveel) sporten, te bewegen en te ontmoeten. De organisatie van sport ligt zoveel mogelijk bij het particulier initiatief. Daarvoor moeten er basisvoorzieningen zijn. De aanwezigheid van deze voorzieningen blijft een voorwaarde om goed gemeentelijk sportbeleid te kunnen blijven voeren.

Om sportvoorzieningen betaalbaar te houden, zet de gemeente in op de zelfwerkzaamheid van de gebruikers en samenwerking met buurgemeenten als het gaat om dure voorzieningen voor topsport.
Bron: Strategische visie gemeente Hellendoorn 'Samen werken aan een kloppend hart'.

Subdoelstelling 2. Voorzien in een kwalitatief goede basisinfrastructuur van sport- en beweegaccommodaties en voorzieningen om het sporten en bewegen voor de inwoners van Hellendoorn zo goed mogelijk te faciliteren.

De gemeente kiest ervoor om ten aanzien van sportvoorzieningen in te zetten op de volgende aandachtsgebieden:

1. Sportvoorzieningen

Sportvoorzieningen vormen een basisvoorwaarde om te kunnen sporten en bewegen. Door de toenemende populariteit van sportieve recreatie is ook de openbare ruimte een belangrijke sportvoorziening. De gemeente zet zich in op het behouden van het goede kwaliteitsniveau van haar accommodaties en voert specialistisch onderhoud en renovatie uit. Met betrekking tot het kwaliteitsniveau wordt uitgegaan van de gangbare landelijke normen voor sportaccommodaties. Beslissingen met betrekking tot eventueel nieuwe sportvoorzieningen worden genomen op basis van noodzaak, behoefte en (financiële) mogelijkheden.

Ambitie:
- In stand houden van sportvoorzieningen
- Stimuleren van een optimale bezetting van sportvoorzieningen
- Bevorderen van multifunctionele inzet van sportvoorzieningen
- Voor iedereen fysiek toegankelijke sportvoorzieningen

Uitvoering:
De gemeente vervult vooral een faciliterende rol met betrekking tot de sportvoorzieningen. Enkele voorbeelden op welke wijze de gemeente een bijdrage levert aan het in stand en toegankelijk houden van de sportvoorzieningen:
- Onderhoud: Specialistisch onderhoud van (buiten)sportvoorzieningen
  Gemeentelijke onderhoudsdienst is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sportvelden. Basis hiervoor zijn o.m. de sporttechnische eisen van NOC*NSF. Onderhoud is mede afgestemd op de gebruikssituatie van de verenigingen.
- Optimale bezetting: Regionaal Talenten Centrum in Het Ravijn - zwem sport zorg -
  Het Regionaal Talenten Centrum (RTC) Waterpolo Oost Nederland maakt voor trainingen van waterpolotalenten uit Oost en Noordoost Nederland gebruik van Het Ravijn – zwem sport zorg -. Rol gemeente: faciliterend / afstemming over gebruiksmogelijkheden accommodatie.
- Multifunctionele inzet: Voor- en vroegschoolse educatie / buitenschoolse opvang
  Zorgorganisaties Aveleijn en Baalderborg werken steeds vaker samen met de gemeente en verenigingen m.b.t. werk- en dagbesteding. Zo worden er schoonmaak- en onderhouds-activiteiten verricht bij o.a. een atletiekvereniging, meerdere voetbalverenigingen en (gemeentelijke) multifunctionele accommodaties.

2. Milieuduurzaamheid

Duurzaamheid gaat bij steeds meer mensen en organisaties leven. De samenleving moet voorzien in de huidige behoefte, zonder de mogelijkheden van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. De gemeente streeft naar een balans tussen mens, milieu en een gezonde economie. Duurzame initiatieven uit de samenleving worden gestimuleerd, ook in de sport. Sportverenigingen worden in toenemende mate aangesproken op hun verantwoordelijkheid als het gaat om duurzaam ondernemen. Daarnaast krijgen verenigingen meer en meer te maken met opdrogende geldstromen; gemeentelijke subsidies lopen terug en de kantine- en sponsorinkomsten staan onder druk. Daarom is men op zoek naar andere inkomstenbronnen en mogelijkheden van besparing. Met het verduurzamen van de accommodatie kan de sportvereniging zowel op de korte, als op de lange termijn besparingen behalen, enerzijds door het nemen van technische maatregelen en anderzijds door energiebeheer.

Ambitie:

- Stimuleren van energiebesparende maatregelen bij sport- en beweegaanbieders en voorzieningen

Uitvoering:

Uit de praktijk blijkt dat sportverenigingen veelal te veel geld betalen voor hun energie. Met relatief simpele maatregelen (b.v. bewegingsmelders, waterbesparende douches en koelapparatuur) kan veel energie en dus geld bespaard worden.

De gemeente zet al actief in op het thema milieuduurzaamheid en sport. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Lichtinstallatie met LED armaturen bij voetbalvereniging (Hellendoorn) en gymlokaal De Voordam Hellendoorn
  Bij de herinrichting van sportpark De Voordam in 2012 is de traditionele sportveldverlichting vervangen door LED verlichting. Voordelen: minder energieverbruik, langere levensduur lampen en minder strooilicht naar de omgeving. Bij vervanging van de lampen in gymlokaal De Voordam is ook gekozen voor LED verlichting (realisatie 2015).
- Houtgestookte ketel en optimalisatie technische installaties bij Het Ravijn – zwem sport zorg -
  Bij de bouw van Het Ravijn is een houtgestookte ketel gerealiseerd m.n. vanuit milieu-overwegingen (minder gasverbruik/minder CO2 uitstoot). In 2015 zijn er diverse maatregelen uitgevoerd om de technische installaties te optimaliseren t.b.v. gebruikersgemak en energiebesparing.

VITALE COALITIES

Binnen het speerpunt Sportvoorzieningen zijn duidelijke linken te leggen met andere beleidsterreinen. De matrix geeft een weergave van de interne en externe samenwerkingsverbanden ten behoeve van dit speerpunt. De matrix is dynamisch en kan worden aangepast en/of aangevuld.

5.3. Speerpunt 3: Vitale sportverenigingen

Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol door het aanbieden van wedstrijden, trainingen en overige verenigingsactiviteiten. De Hellendoornse sportverenigingen worden dan ook gezien als belangrijke partners in de uitvoering van het sportbeleid. Vitale sportverenigingen zijn hiervoor van belang. Een vitale vereniging is een vereniging, die de continuïteit van de vereniging zowel voor de korte als voor de lange termijn waarborgt door organisatorische en financiële gezondheid. Mede daardoor zijn de verenigingen ook in staat een bijdrage te leveren aan de sportdoelstellingen en brede maatschappelijke thema's in de gemeente Hellendoorn.

Subdoelstelling 3. Ondersteunen van de sportverenigingen bij organisatorische en bestuurlijke vraagstukken en stimuleren van maatschappelijke betrokkenheid.

De gemeente kiest ervoor om ten aanzien van vitale sportverenigingen in te zetten op de volgende aandachtsgebieden:

1. Organisatiekracht

Sportverenigingen zijn het belangrijkste fundament voor de breedtesport. De gemeente Hellendoorn onderschrijft de belangrijke maatschappelijke rol die de sportverenigingen met behulp van vele vrijwilligers vervullen en wil de sportverenigingen daar graag bij helpen. De verenigingsondersteuning heeft betrekking op zogenoemde tak-van-sport overstijgende onderwerpen als visie- en beleidsontwikkeling, werving en behoud van leden en vrijwilligers, fusies en samenwerking, communicatie en sponsoring.

Ambitie:

- Ondersteunen en indien wenselijk versterken van de sportverenigingen
- Bevorderen van samenwerking van sportverenigingen onderling

Uitvoering:

Sportverenigingen zijn afhankelijk van enthousiaste vrijwilligers, van voorzitter tot jeugdcommissielid. Maar enthousiasme alleen is in deze moderne tijd niet meer toereikend om een vereniging te runnen. De gemeente zet al jarenlang actief in op het ondersteunen van verenigingen, middels onder andere:

- Verenigingsadvies trajecten
  Toelichting: o.a. vernieuwen van beleidsplannen bij sportverenigingen. Voorbeelden: ondersteuning op het gebied van het versterken van de vereniging en het kader en begeleiding van de fusie tussen 2 verenigingen.
- Thema avonden
- Deskundigheidsbevordering/ scholingen
- Sportloket
- Vrijwilligersbeleid gemeente
  De gemeente Hellendoorn heeft een vrijwilligersbeleid, waaronder bijvoorbeeld een collectieve ongevallenverzekering voor vrijwilligers, clubs en verenigingen valt. Deze verzekering heeft o.a. betrekking op bestuursaansprakelijkheid, ongevallen en verkeer. De nota vrijwilligersbeleid wordt op termijn herzien. Via Stichting De Welle is er een vrijwilligersvacaturebank (bemiddeling in vrijwilligerswerk).

2. Maatschappelijke betrokkenheid

Een sportvereniging is per definitie al maatschappelijk actief door de kerntaken die zij verricht. Een sportvereniging heeft een brede(re) maatschappelijke rol als zij een actieve bijdrage levert aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken, door maatschappelijke activiteiten te organiseren die niet tot het reguliere aanbod behoren.

Ambitie:

- Vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid van sportverenigingen.
- Bevorderen van samenwerking van sportverenigingen met andere maatschappelijke partijen.

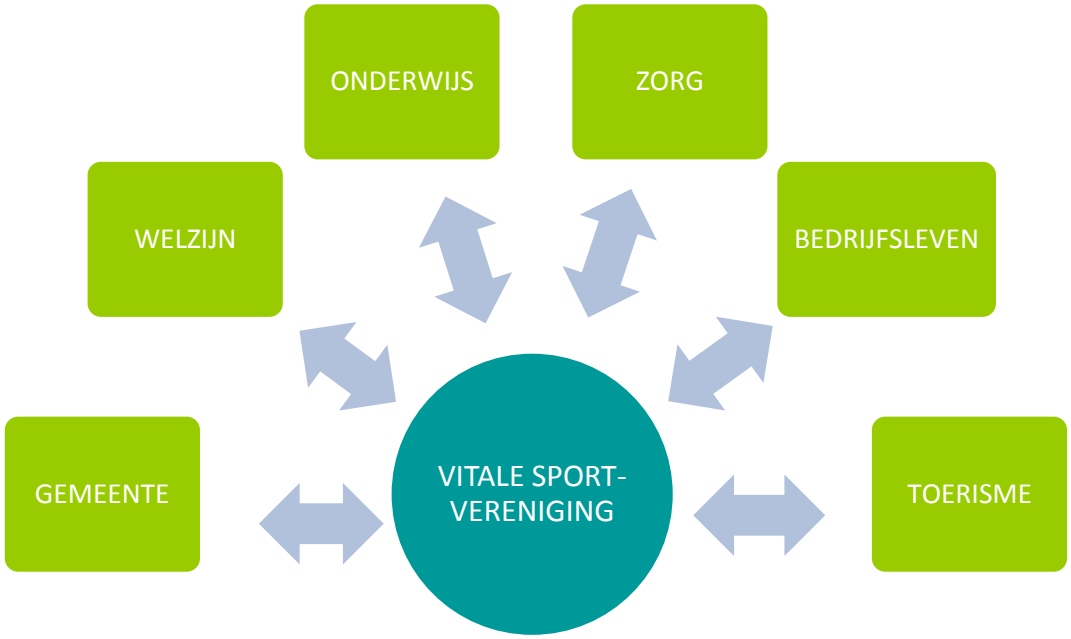
Uitvoering:

Door het aangaan van verbindingen met beleidsvelden (en de bijbehorende maatschappelijke partijen) als zorg, arbeidsparticipatie, welzijn en onderwijs spelen verenigingen een belangrijke rol in het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. De gemeente Hellendoorn neemt deel aan een provinciale pilot om de maatschappelijke betrokkenheid van verenigingen te vergroten:

- Wmo project Actief Betrokken Club (ABC)
  Het provinciale project (2014-2015) heeft als doel sportverenigingen te stimuleren en faciliteren, om binnen hun mogelijkheden en afgestemd op de lokale wensen en behoeften in het kader van de Wmo, actief een bredere maatschappelijke rol te (gaan) vervullen, om daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in de wijk, buurt, dorp of stad. Zes verenigingen uit de gemeente participeren in deze pilot.

VITALE COALITIES

Binnen het speerpunt Vitale sportverenigingen zijn duidelijke linken te leggen met andere lokale partijen. De matrix geeft een weergave van de interne en externe samenwerkingsverbanden ten behoeve van dit speerpunt. De matrix is dynamisch en kan worden aangepast en/of aangevuld.

6. FINANCIEN

Aan de hand van de speerpunten, aandachtsgebieden en bijbehorende ambities wordt jaarlijks een werkplan opgesteld. Bij het opstellen van deze nota is er van uitgegaan dat er geen extra financiële impulsen mogelijk zijn. Per begrotingsjaar wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn. De huidige financiering van sport en bewegen is te splitsen in vijf soorten:

1. Indirecte subsidiëring

De grootste bijdrage aan sport en bewegen levert de gemeente in de vorm van indirecte subsidiering. Gemeentelijke accommodaties worden tegen een tarief dat beneden kostprijs ligt beschikbaar gesteld.

Meerjarenbegroting 2016 tot en met 2019

Product	2016	2017	2018	2019
Buitensportaccommodaties				
lasten	858.000	891.000	855.000	821.000
baten	240.000	240.000	240.000	240.000
saldo	- € 618.000	- € 651.000	- € 615.000	- € 581.000
Binnensportaccommodaties				
lasten	1.042.000	1.066.000	1.026.000	1.006.000
baten	444.000	444.000	444.000	444.000
saldo	- € 598.000	- € 622.000	- € 582.000	- € 562.000
Het Ravijn –zwem sport zorg-				
lasten	2.885.000	2.863.000	2.740.000	2.742.000
baten	644.000	644.000	644.000	644.000
saldo	- € 2.241.000	- € 2.219.000	- € 2.096.000	- € 2.098.000
Stimulering sportdeelname				
lasten	140.000	139.000	139.000	138.000
baten	7.000	7.000	7.000	7.000
saldo	- € 133.000	- € 132.000	- € 132.000	- € 131.000
Algemeen sportbeleid				
lasten	429.000	425.000	421.000	420.000
baten	37.000	37.000	37.000	37.000
saldo	-392.000	-388.000	-384.000	-383.000
Totalen	**- € 3.982.000**	**- € 4.012.000**	**- € 3.809.000**	**- € 3.755.000**

Bron: Programmabegroting 2016 gemeente Hellendoorn (gemeenteraad moet deze nog goedkeuren in november 2015)

2. Directe subsidiering

De gemeente heeft drie subsidieregelingen met betrekking tot sport en bewegen:

- Nadere regels sportsubsidies gemeente Hellendoorn 2014
  Sportverenigingen en -organisaties kunnen subsidie aanvragen voor:
  - subsidie ten behoeve van de jeugdsport
  - subsidie in de meerkosten van het gebruik van niet-gemeentelijke binnensport-accommodaties voor sportbeoefening
  - subsidie in de (vervoer)kosten van sport voor personen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking
- Nadere regels accommodatiebeleid gemeente Hellendoorn 2014

Deze regels zijn van toepassing op de (ver)bouw van een accommodatie ten behoeve van de huisvesting van activiteiten die het wijk-, buurt- en muziekwerk betreffen en realiseren van functionele, noodzakelijke en rechtstreeks aan de sportbeoefening gerelateerde ruimtes.

- Nadere regels subsidiëring evenementen 2014
  De gemeente heeft een promotioneel evenementenbeleid. Evenementen, die een bijdrage krijgen zijn voor een periode van vier jaar aangewezen door het college van B&W. Doel is het op de kaart zetten van de gemeente Hellendoorn. Voor de huidige periode tot en met eind 2015 ontvangen op sportgebied de Hellendoorn Rally en de Stichting Sportevenementen Hellendoorn-Nijverdal een bijdrage.

*Budget subsidies 2016 **

Jeugdsport	€ 60.450
Gebruik niet-gemeentelijke binnensportaccommodaties	€ 6.200
(Vervoer)kosten gehandicapten	€ 7.910

* Gemeenteraad moet begroting 2016 e.v. jaren nog goedkeuren

3. Investeringen

De gemeente heeft tot en met 2019 budget gereserveerd voor uitbreidings- of vervangings-investeringen. Te denken valt aan vervanging van materialen voor onderhoud (zoals maai-unit en veegmachine), vervanging doelgebieden van een kunstgrasveld, renovatie van velden en realisatie was- en kleedruimtes.

	2016	**2017**	**2018**	**2019***
Vervanging toplaag korfbalveld	€ 168.000			
Vervanging bus	€ 29.400			
Toplaagrenovatie velden 4/5 Groot Lochter	€ 25.000			
Vervanging beluchtingschudfrees	€ 40.000			
Vervanging maaiunit	€ 75.000			
Renovatie veld 2 De Pastoorsmoat		€ 37.800		
Vervanging veegmachine		€ 30.000		
Vervanging beregeningsinstallatie		€ 17.500		
Renovatie toplaag veld 8 Gagelman			€ 29.000	
Vervanging doelgebieden kunstgrasveld Smidserve			€ 30.000	
Vervanging prikrol			€ 14.000	
Vervanging kunstmeststrooier				€ 8.000
Renovatie veld 6 op Gagelman				€ 40.000
Vervanging bladblazers				€ 6.000
Renovatie veld 2 op Smidserve				€ 30.000
Vervanging kunstmeststrooier				€ 8.000
Vervanging toplaag kunstgras De Plakke in Haarle				€ 150.000
Twee was- en kleedruimten t.b.v. korfbalvereniging				€ 150.000
Realisatie kunstgrasveld en 2 was- en kleedruimten t.b.v. hockeyvereniging				€ 550.000
Inventaris binnensportaccommodaties	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Het Ravijn: inrichting ligweide / ontsluiting buitenterrein	€ 50.000			
Het Ravijn: vervanging kassa/toegangsregistratie/software		€ 40.000		
Het Ravijn: vervanging Ledwall/schermen/servers etc.				€ 67.000

* Besluitvorming m.b.t. investeringen 2019 tijdens de begrotingsvergadering van november 2015 door gemeenteraad.

4. Projectsubsidies

De gemeente Hellendoorn participeert in diverse provinciale projecten, waarvoor de gemeente subsidie ontvangt. Deze subsidies geven de gemeente de mogelijkheid om (extra) aandacht te besteden aan sportstimulering van specifieke doelgroepen en/of ondersteuning van sportverenigingen. Eventuele cofinanciering wordt gefinancierd vanuit bestaande inzet en/of budgetten.

De gemeente neemt deel aan diverse projecten, die mogelijk worden gemaakt dankzij de subsidieregeling 'Ondersteuning uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning' van de provincie Overijssel. De projecten zijn in samenspraak met andere Overijsselse gemeenten en Sportservice Overijssel aangevraagd. Bij de uitvoering van de projecten wordt aangesloten op de lokale situatie. Lopende projecten:

- Wijk Lekker Fit (2014- 2015)
  Doel: binnen het (gezondheids)beleid een visie vastleggen m.b.t. een gezonde en actieve leefstijl van het kind en de wijkbewoners, gebruik makend van netwerk op school- en wijk/buurtniveau.
- Actief Betrokken Club (2014- 2015)
  Project waarin sportverenigingen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om een bredere maatschappelijke rol te vervullen, opdat ze een positieve bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid in de wijk/kern.
- Beweegimpuls voor kwetsbare senioren (2015- 2016)
  Project dat zich richt op het creëren/versterken van samenwerkingsverbanden en het makelen/schakelen tussen behoeften en het aanbod van activiteiten, om kwetsbare senioren in beweging te brengen.
- Sport en Jeugdzorg (2016- 2017)
  Project dat als doel heeft het verbinden van de sectoren sport en jeugdhulp, door het inrichten van dan wel aansluiten bij een lokale structuur.
- Samen Actief (2016- 2017)
  Project met als doel het ontwikkelen en uitvoeren van een ondersteuningsmethode, om de fysieke activiteiten en mobiliteit van kwetsbare inactieve senioren te vergroten. Dit opdat ze langer (blijven) participeren in de samenleving.

5. Brede Impuls Combinatiefuncties

Om gemeenten te ondersteunen in het creëren van voldoende sport- en beweegaanbod voor alle inwoners van jong tot oud, investeert het ministerie van VWS in de bredere inzet van combinatiefuncties (zie pagina 10 voor toelichting). De gemeente Hellendoorn neemt deel aan deze landelijke regeling. De gemeente ontvangt jaarlijks € 151.200,- van het ministerie van VWS voor in totaal circa 7,3 fte (=40%). Inzet van de combinatiefunctionarissen:

Functie/taak	Aantal fte's (circa)
Sportbuurtwerker	0,40
Beweeg ABC	0,18
Cultuurcoach 12-	0,38
Cultuurcoach 12+	0,38
BOS	0,66
Vakleerkracht	0,89
Mediacoach	0,68
Taalcoach	0,35
Kulturhus Kruidenwijk	0,82
Bewegingsonderwijs/doelgroepen Het Ravijn	2,95

Factsheet
Gemeenteprofiel

Sport
Bewegen
Leefstijl

4-75 jarigen
Gemeente Hellendoorn
2014

Drs. Marieke van Vilsteren
mvvilsteren@sportserviceoverijssel.nl
038 - 457 77 81

Liselot ter Harmsel Msc.
ltharmsel@sportserviceoverijssel.nl
038-457 77 80

sportservice overijssel

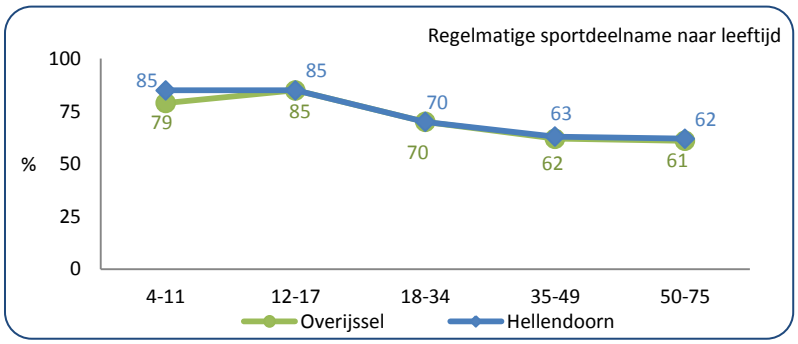
provincie Overijssel

Sport

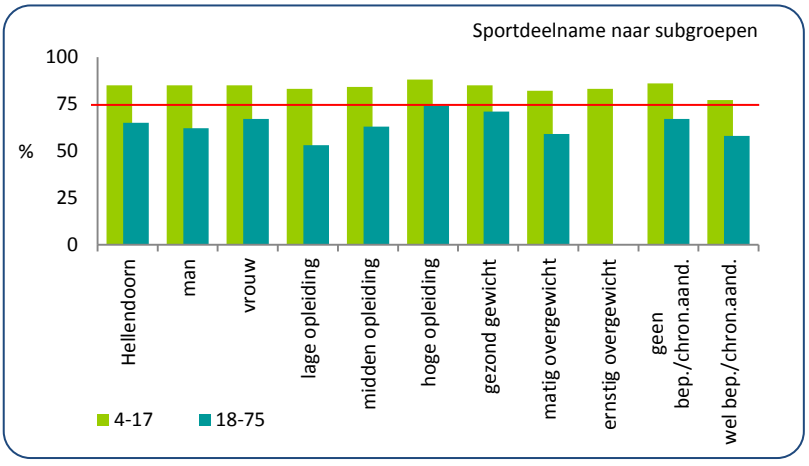
De **regelmatige sportdeelname**[14] ligt in de gemeente Hellendoorn op 85% voor 4- tot en met 17-jarigen en op 65% voor 18- tot en met 75-jarigen.

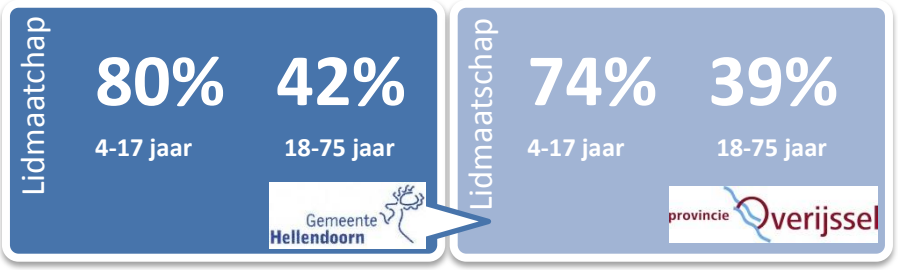
Het aantal sporters neemt af met de leeftijd:

In onderstaande grafiek staat de 75%-lijn (rode lijn) aangegeven. Deze lijn definieert de ambitie dat 75% van de Nederlanders, uit alle lagen van de samenleving, in 2016 regelmatig aan sport doet. Onder de volwassenen in de gemeente Hellendoorn bestaan risicogroepen die (nog) niet voldoen aan deze ambitie:

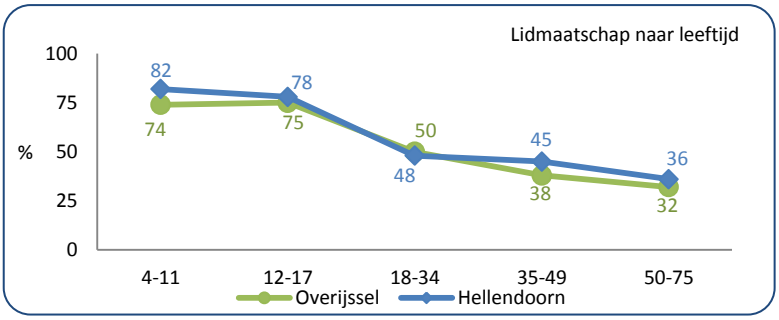

Het **lidmaatschap** van een sportvereniging ligt in Hellendoorn op 80% (4-17 jaar) en 42% (18-75 jaar).

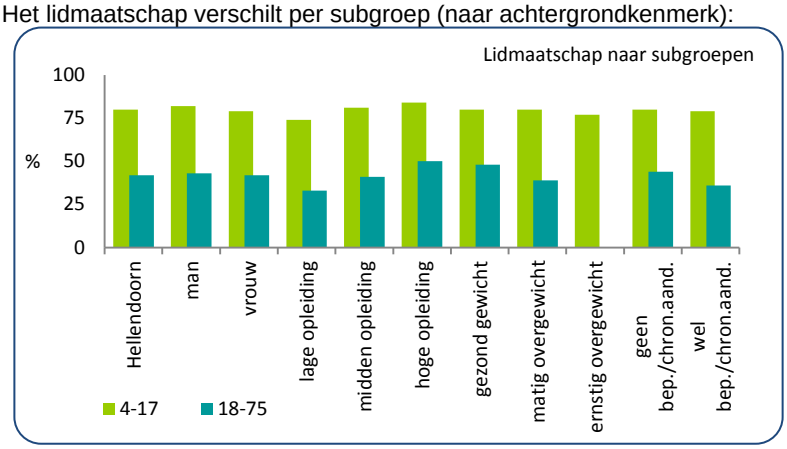

[14] Regelmatige sportdeelname betekent minimaal 40 keer per jaar sporten

Inwoners zijn minder vaak lid van een sportvereniging naarmate de leeftijd stijgt:

Het lidmaatschap verschilt per subgroep (naar achtergrondkenmerk):

De meest genoemde redenen om te sporten (**sportmotivatie**) zijn gezondheid, conditie- en krachtopbouw, plezier, ontspanning en lekker buiten zijn:

Inwoners die niet sporten, sporten vooral niet om de onderstaande redenen:

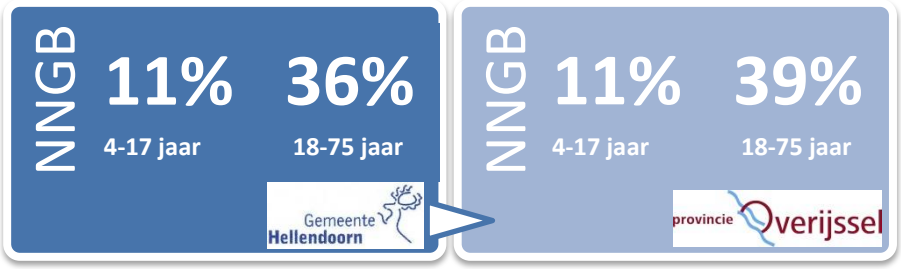

TOP 5

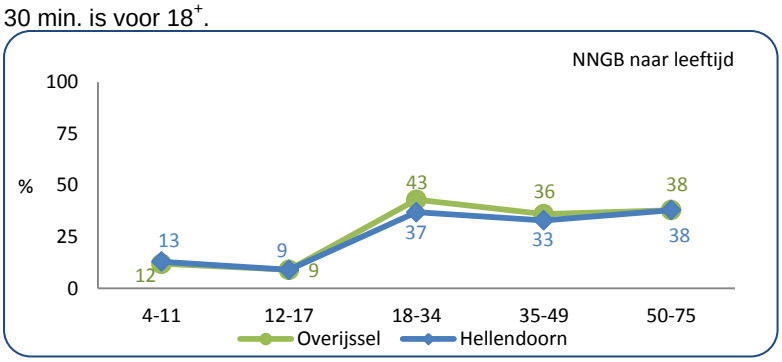
4-17 jaar	18-75 jaar
Voetbal	Hardlopen
Zwemmen	Fietsen
Gymnastiek/turnen	Fitness
Hardlopen	Wandelen
Skeeleren	Spinning/Zumba/etc.

Bewegen

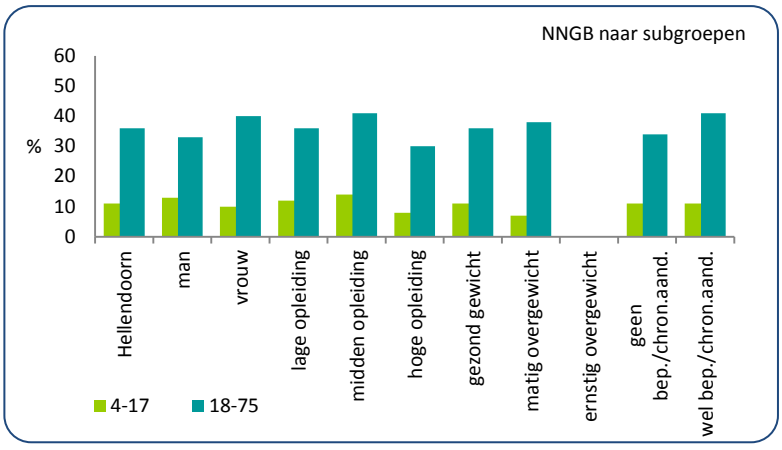
In de gemeente Hellendoorn voldoet 11% (4-17) en 36% (18-75) aan de **NNGB**[15].

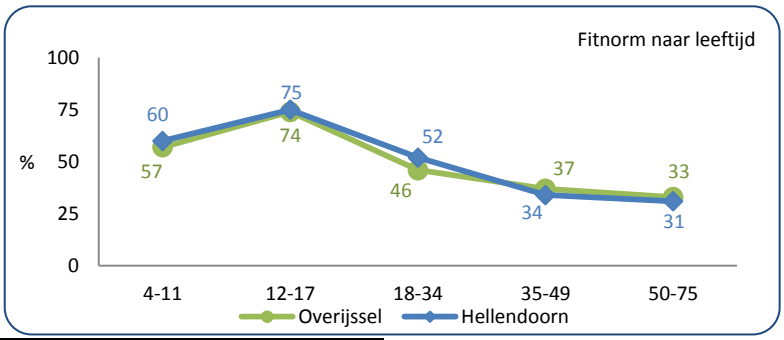
Volwassenen voldoen vaker aan de NNGB. Een verklaring hiervoor is dat jongeren meer moeten bewegen om aan de NNGB te voldoen. De jeugd moet 60 min./dag matig intensief bewegen om aan de NNGB te voldoen, terwijl dit 30 min. is voor 18+.

De NNGB verschilt per subgroep (naar achtergrondkenmerk):

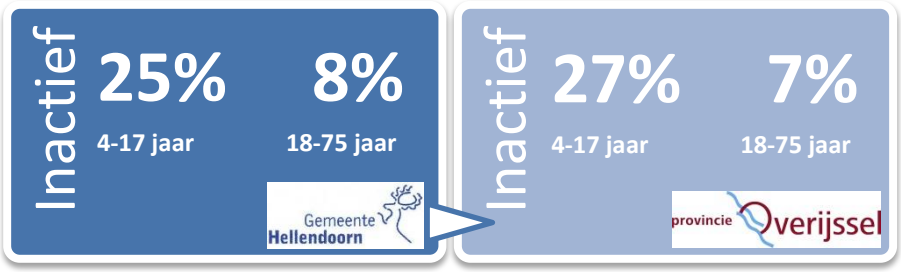

De **Fitnorm**[16] wordt in Hellendoorn door 67% van de jeugd (64% OV) en 38% van 18-75 jaar (38% OV) gehaald. Het voldoen aan de fitnorm neemt af met de leeftijd.

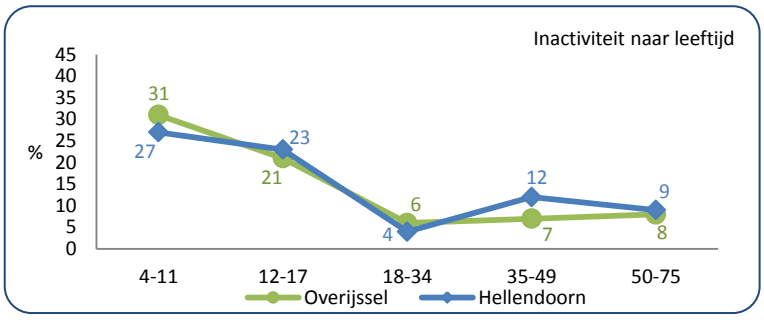

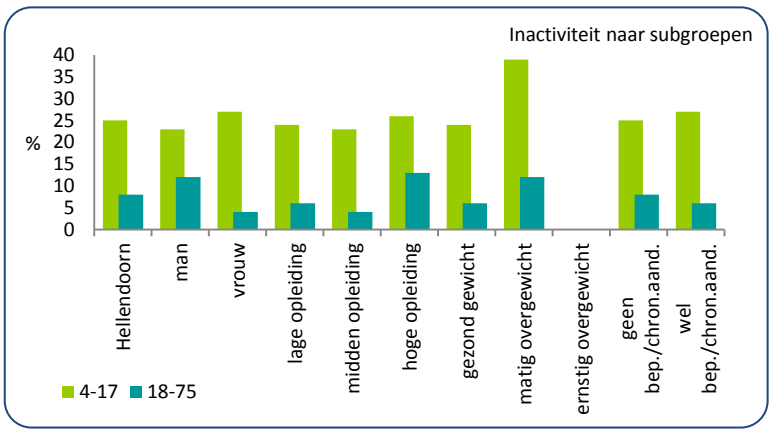
[15] Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen
[16] Ten minste 3x/week 20 minuten intensieve activiteit

In de gemeente Hellendoorn is 25% van de 4- tot en met 17-jarigen en 8% van de 18- tot 75-jarigen **inactief**.

Een volwassene is inactief als hij/zij op *geen enkele dag* van de week ten minste 30 minuten matig intensief lichamelijk actief is. Bij 4- tot en met 17-jarigen is men inactief als hij/zij op *0-2 dagen* per week niet minstens 60 minuten matig intensief lichamelijk actief is. Vandaar dat inactiviteit afneemt met de leeftijd.

In de Jeugdsportmonitor is gevraagd naar **sedentair gedrag**[17]. De richtlijn voor 4- tot en met 17-jarigen is niet langer dan twee uur per dag computeren en/of televisie kijken. Van de jongeren besteedt 40% teveel tijd aan sedentaire activiteiten (41% in OV).

Sedentair gedrag	4-11	12-17
Weinig (<30min/dag)	1	10
Overijssel	7	10
Gemiddeld (30-120min/dag)	65	43
Overijssel	58	43
Veel (> 2 uur/dag)	34	47
Overijssel	35	47

[17] Gedrag met laag energieverbruik verdeeld in weinig (minder dan een half uur per dag), gemiddeld (een half uur tot 2 uur per dag) en veel (meer dan 2 uur per dag)

Leefstijl

In Hellendoorn ligt het percentage **rokers** op 10% (4-17 jaar) en 20% (18-75 jaar).

12-17 jaar: 10%
18-34 jaar: 27%
35-49 jaar: 20%
50-75 jaar: 14%

Gemeente Hellendoorn

12-17 jaar: 9%
18-34 jaar: 25%
35-49 jaar: 18%
50-75 jaar: 14%

provincie Overijssel

De **Fruit-** en **Groentenorm** worden door de minderheid van de inwoners gehaald.

4-11 jaar: 24%
12-17 jaar: 16%
18-34 jaar: 22%
35-49 jaar: 16%
50-75 jaar: 42%

Gemeente Hellendoorn

4-11 jaar: 21%
12-17 jaar: 18%
18-34 jaar: 20%
35-49 jaar: 21%
50-75 jaar: 38%

provincie Overijssel

4-11 jaar: 2%
12-17 jaar: 3%
18-34 jaar: 9%
35-49 jaar: 5%
50-75 jaar: 12%

4-11 jaar: 5%
12-17 jaar: 4%
18-34 jaar: 13%
35-49 jaar: 14%
50-75 jaar: 17%

Alcohol wordt door de meerderheid van de inwoners gedronken.

12-17 jaar: 54%
18-34 jaar: 86%
35-49 jaar: 72%
50-75 jaar: 79%

Gemeente Hellendoorn

12-17 jaar: 52%
18-34 jaar: 83%
35-49 jaar: 80%
50-75 jaar: 79%

provincie Overijssel

Het percentage VO-scholieren dat de laatste maand aan ***binge drinken***[18] deed, ligt op 14% in Hellendoorn en op 15% in Overijssel.

In de gemeente Hellendoorn komt (matig/ernstig) **overgewicht** voor bij 9% van de 4- tot en met 17-jarigen (11% in Overijssel) en bij 39% van de 18- tot en met 75-jarigen (45% in Overijssel).

		4-11	12-17	18-34	35-49	50-75	Totaal
		91	90	79	56	47	80
	OV	88	91	72	51	44	73
		7	8	14	32	40	15
	OV	9	8	19	39	41	20
		2	2	5	9	13	4
	OV	3	1	6	10	15	6

[18] Het drinken van vijf glazen alcohol of meer bij één gelegenheid